

ESKİ YÜZLER-YENİ YÜZLER

ŞEVKET ADALAN

Muhittin Gürün

Maliye Müfettişleri Topluluğu, değerli bir üyesini; Şevket Adalan'ı da yitirdi. 1901 yılında İzmir'de doğan, 1923'de Mülkiye'yi bitiren Sayın Şevket Adalan, kısa bir süre Bucak Müdürlüğü ve Sayıştay Murakıplığı görevlerinde bulunduktan sonra, 1926 Nisanı'nda sınavla Maliye Müfettiş Muavinliğine, 1929 yılında da Maliye Müfettişliğine atanmıştır.

Daha sonraki yıllarda Maliye Bakanlığı'nın çeşitli birimlerinde Genel Müdürlük ve İstanbul'da Defterdarlık yapmış, 1942 yılında da Maliye Teftiş Kurulu Başkanlığına getirilmiştir.

1944 yılında İzmir Milletvekili olarak Parlamenteoya giren Adalan, Tarım, Gümrük ve Tekel, Maliye, Bayındırlık bakanı olarak hizmet vermiş; 1.6.1950 tarihinde de isteği ile emekli olmuştur.

1960 Kurucu Meclisine İzmir İl Temsilcisi olarak katılmış; bir ara Türkiye İş Bankası Yönetim Kurulu Üyeliğinde de bulunduktan sonra, 1965 seçimlerinde İzmir Milletvekili olarak tekrar Parlamenteoya dönmüş; 1973 yılında sağlık nedeniyle politikadan ayrılmıştır.

Yukarıda özetlemeğe çalıştığım yaşam çizgisinde de görüldüğü gibi rahmetli, ömrünün yarısını Devlete vermiş, bürokrat ve siyaset adamı olarak başarılı hizmetler sergilemiştir. Bu sürecin, hiçbir zikzak yapmadan, daima yükseklere tırmanan doğrultusu da hizmetlerinin verimli ve başarılı olduğunun, duraksamaya yer bırakmayan açık bir kanıttır.

Kendisini tanıyan birçokları gibi, ben de Sayın Adalan'ın üstün niteliklerinin tanıklarından birisiyim:

Üstadla ilk tanışmam, yanlış hatırlamıyorsam, 1941 yılının Eylülü'ne rastlar. O yılın yaz turnesinde Ağustos ortalarında Gerede Maliyesi'ni teftişe başlamıştım. Eylül başlarında, İstanbul Defterdarlığı İrat ve Servet Vergileri Müdürü, Mülkiye'den sınıf ve Teftiş Kurulunda promosyon arkadaşım olan Maliye Müfettişi Mehmet İzmen'den bir mektup aldım. Defterdar Şevket Adalan'ın, Maliye Müfettişliği üzerimde kalmak şartıyla Defterdar Muavinliği görevini önerdiğini, razı olursam üstadın gerekli girişimde bulunacağını yazıyordu. Olumlu cevap verdim. Kısa bir süre sonra Teftiş Kurulu'ndan, İstanbul'da göreve başlamamı bildiren bir yazı aldım. İstanbul'a giderek Sayın Adalan'la tanıştım ve göreve başladım.

Rahmetli ile böylece başlayıp, gâh görev ilişkisi, gâh dostluk düzeyinde, kimi zaman bir arada, kimi zamanda son yıllarda olduğu gibi, ayrı şehirlerde akıp giden uzun yılların bende oluşturduğu sevgi ve saygı, hiç azalmadan ölümüne kadar sürdü. Bu yakınlıktan aldığım cesaretle değerli Adalan hakkındaki düşüncelerimi şöylece özetlemek isterim:

Rahmetli, dürüst, çalışkan, fikri takip (sonuç alıncaya kadar işin peşini bırakmamak) sahibi, başında olduğu birimdeki veya kuruluştaki personelin çalışma şevkini ve gayretini artırmanın ve verimli sonuç almanın yollarını bilen, tek başına değil, uygun ekiple başarıya ulaşabileceğine inanmış bir kişiliğe sahipti. Sorunları, pratik zekâsı, uzun senelerin deneyim ve birikimlerinin sağladığı mantığı ile en doğru biçimde çözmesini bilirdi. Hayatı boyunca da bu çizgisini değiştirmedii.

Genç kuşaklara örnek gösterilecek bu hizmet ve Devlet Adamının ruhu şâd olsun.

ESKİ YÜZLER - YENİ YÜZLER
ŞEVKET ADALAN'I ANARKEN

2 Kasım 1989 günü aramızdan ayrılan Şevket Adalan, değerli bir maliyecisi, önemli bir siyaset ve devlet adamıydı.

Şevket Adalan, 1988 yılında yeniden basılan Maliye Teftiş Kurulu albümünde yer alan söyleşide, yaşam öyküsünü şöyle anlatıyor:

“1901 yılında İzmir’de doğdum. İzmir Sultanisini, 1923 yılında da Mülkiye’yi (İstanbul) bitirdim. 1926 yılında Maliye Müfettiş Muavini oldum ve Teftiş Kurulu’na katıldım.

1936’da Maliye Vekaleti Teşkilat Kanunu’nun kabulü üzerine Maliye Müfettişlerinin bir kısmı idari görevlere atandılar. Ben de Tahsilat Umum Müdürlüğüne atandım. Daha sonra (1938’de), Muhasebat Umum Müdürlüğüne, ertesi yıl da İstanbul Defterdarlığına getirildim.

Teftiş Heyeti Reisi olmam 1942 yılına rastlar. Bu görevdeyken, 1942 yılında, bir gün Başvekil Rüştü Saracoğlu beni çağırarak, Parti Genel Sekreterinin de hazır bulunduğu bir toplantıda, ara seçimlerde beni İzmir’den milletvekili adayı göstereceklerini söylediler. İstekli olmadığımı belirtmememe rağmen akşam radyodan milletvekili adayı olarak açıklandığımı duydum.

Milletvekili seçildikten sonra Parti Muhasipliği yaptım. Recep Peker ve Şemsettin Günaltay hükümetlerinde önce Tarım (1947), sonra Gümrük ve Tekel (1947), daha sonra Maliye (1948-49) ve Bayındırlık (1949) bakanlıklarında bulundum.

1950'den sonra İzmir'de ticaretle iştiğal etmeye başladım. 1960 yılında Kurucu Meclis'e katıldım.

1965 yılında İzmir Milletvekili olarak politikaya tekrar döndüm. Aralıksız 1973 yılına kadar sürdürdüğüm politikayı, bu tarihte, sağlık nedenleriyle bırakmak zorunda kaldım."

Aynı söyleşide, Adalan, şunları da söylüyor:

"Benim zamanımda Maliye Müfettişleri politikaya fazla ilgi göstermezlerdi. Buna rağmen partiler, Maliye Müfettişlerini devlet adamı olarak siyasi görevlere seçtirirler ve bunların memleketin iktisadi ve mali hayatında önemli görevler yapmalarını sağlardı.

Müfettiş Muavini olarak ilk turneme 1927 yılında çıktım. O tarihlerde Maliye Müfettişleri çok uzun turneler yaparlardı. Turne mahallerinde otel, misafirhane gibi yatacak yeri bulunmadığından, hükümet konaklarının bize ayrılan bölümlerinde ikamet ederdik. Tabii ki turnelere portatif yaylı karyolalarımız ve kahvaltı hazırlayabileceğimiz erzaklarla birlikte giderdik.

Benim ilk turne mahallim Malatya idi. Oradan Van'a, daha sonra da Mardin'e gidecektim. İstanbul'dan trenle yola çıktım. Tam iki gün sonra Şarkışla'ya kadar gidebildim. Buradan sonra tren çalışmıyordu.

Şarkışla'da özel bir araba kiraladım. Karayolları muntazam değildi. Özel araba ile tekrar iki gün yol aldıktan, yani İstanbul'dan çıktıktan dört gün sonra Malatya'ya vasıl olabilmiş ve tabii ki yorgunluktan bitap düşmüştüm..."